

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קיב.

עין משפט
נר מצוה

קבא א מיי מ"ח מה'ג
שמיכות הלכה ב
סגנו לאוין קפח טושי"ע
ח"מ ט"ו שט"ו סני"ב
קבב ב עיי"מ הלכה
ד טושי"ע שם סני"ב
קבג ג מיי פ"י מה'ג
שמיכות הלכה ד
סגנו עשין פט טושי"ע ח"מ
ט"ו ש"ו שט"ו סני"ב
טושי"ע ח"מ ט"ו סני"ב
קבד ד ה מיי שם פ"א
הלכה ג סגנו לאוין
קפח טושי"ע ח"מ ט"ו שט"ו
סני"ב ו:

לעוי רש"י

פולקיי"ר [פולקיי"ר].
קריד.
פולקיי"ר [פולקיי"ר]. לדרוך
בד [לנחום].

מוסף רש"י

אל תגזל דל כי דל הוא.
אע"פ שדל הוא ואין לו מה
לגזול [ב"ק ק"ח]. ואל
תדבא עני בשער. מעשר
עני ולקט שכתה ופאה
המתלקין בשערך אל
מדכאה בס [שם]. וקבע
את קבעיהם בשם. גזל
נפש גזליהם. [שם]. ואי
אמרת אומן קונה
בשבח כלי אמאי עובר.
הא זוני קא מוזני ליה
מיהליה ולא שמיות הא [שם]
[בגדא דסרבלא. [שם].
פולקיי"ר בגדיה [שם].
לבטושי. פלאר"ש בלע"ז
ושכרו לזרעה והתעו עמו
ספוס הדרימות, כל דריכה
משה. דשכר יום הוא ולא
קבלן דליקני בשבחה [שם].

חוזר ע"ז או אינו חוזר ע"ז. היכא דל"א לני פוטרך לגמרי
אפי' לא יתן לי פשיטא דאינו חוזר דאם לא כן בכל
מחילה בעלמא תיבעי ליה אי בעי קנין או לא והיכא דל"א נמי
אני פוטרך אס יפרע לי שולחני פשיטא לחזור כיון דאין שולחני
רוצה ליתן לו והכא מיירי כשאמר

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ליה הפועל סתמא שיסמוך על שולחני ומיבעיא ליה מי אמרי' לדעתתא דהכי סמוך אס יתן לו או דלמא לגמרי פוטרו אפילו לא יתן לו וא"ת פשיטא שלא פטרו לגמרי אלא דוקא אס יתן שהרי שולחני יכול לחזור בו אפי' צממא ששסתן כיון שאין לצעל הציט צידו לא פסקוין ולא מלוה וכיון דיכול לחזור מסתמא לא פטרו לגמרי ללא צפוטני עסקינן וי"ל דלעולם איכא למימר שפטרו לגמרי ומתחייב לו שולחני מדנין עבד דשמשמייכו השולחני הוי כאומר סמוך עלי ופטורו צעל הציט לגמרי וה"ה דהוא מצי למיבעי אס השולחני יכול לחזור בו אס לאו דהא דהא תליא והתמא מוכח דמחילה אינה זריכה קנין דע"כ הכא בלא קנין איירי דקנין לא שייך אלא כשפטרו לגמרי כהדיא ואפי' לא פטרו לגמרי בפירוש כיון שהקנה לו דומה ודאי שלפטרו הקנה לו דאם לא כן מאי כריך קנין וצפוטרו כהדיא פשיטא דאינו חוזר כדפרישית ובהא לא מיבעיא ליה אלא ודאי בלא קנין איירי ומיהו מלינו לפרש דהכא איירי כשאמר ליה כהדיא אני פוטרך אס יתן לי ואס לא אחזור עליו ופליגי כל זמן שלא חזר בו שולחני אס יכול לחזור על צעה"ב ולזה הפירוש נמי יש להוכיח קצת דמחילה אינה זריכה קנין מדלאמר רב ששת אינו חוזר אלמא פוטרו כל זמן שירצה שולחני לפרוע לו ובלא קנין מיירי דבקנין אפילו רבה מודה ועוד י"ל דפלוגמא דהכא לא שייכא מידי למחילה דלכ"ע פועל חוזר על צעה"ב ולא פליגי אלא לענין בל תלין כשחוזר בו מיד ציוס ראשון על צעה"ב דלכ"ע ששת אינו חוזר עליו לענין להתחייב בבל תלין כיון דניתק שעה אחת ממנו כשעמד אלל שולחני שוב אינו חוזר לאיסור בל תלין ורבה אמר כיון דמוך זמנו חוזר הוה כדמעיקרא ודייק רבה ממתנימין דקתני המחיה אלל שולחני אינו עובר עליו משמע דוקא כל זמן שעומד אלל שולחני הא מיהדר הדר

ואיך הוא מיבעי ליה לכדתניא. להענישו כאלו הוא נוטל את נפשו כדתניא וכו' ומסקנא כל הכובש שטר שטר וכו'. ואלו הוא נושא. כל עכמו הוא מוסר נפשו עליו לעלות כזכב גבוה וסיכן בעלמו ליפול ולתלות באלין כשעלה עליו למסוק זמיס ולגדור תמרים ומסר נפשו עליו למיתה שמה יפול מן הכבש או מן האילן: ה"ג

ואיך הוא מיבעי ליה לכדתניא ואלו הוא נושא את נפשו מפה עלה זה בכבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה לא א"על שכרו דבר אחר ואלו הוא נושא את נפשו א"כ הכובש שכר שכיר כאילו נוטל נפשו ממונו ר"ב הונא אר"ב חסדיא חד אמר נפשו של גזול וחד אמר נפשו של גזול מאן דאמר נפשו של גזול דכתיב י"א תגזול דל כי דל הוא ואל תרכא עני בשער וכתיב ב' ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש ומ"ד נפשו של גזול דכתיב י"ב ארחות כל בוצע בוצע את נפש בעליו יקח ואיך נמי הכתיב את נפש בעליו יקח בעליו דהשתא ואיך נמי הכתיב וקבע את קבעיהם נפש מזה טעם קאמר מה טעם קבע את קבעיהם משום דנמלו נפש: אימתי בזמן שתבעו לא תבעו אינו עובר עליו: ת"ר ל"א תלין פעולת שכיר יכול אפילו לא תבעו ת"ל אתך לדעתך יכול אפי' אין לו ת"ל אתך ישיש אתך יכול אפי' המחיה אצל חנוני ואצל שולחני ת"ל אתך ולא שהמחהו אצל חנוני ואצל שולחני: המחיהו אצל חנוני ואצל שולחני אינו עובר: איבעיא להו חוזר או אינו חוזר רב ששת אמר אינו חוזר ורבה אמר יחזור אמר רבה מנא אמינא לה מדרקתני אינו עובר עליו מעבר הוא דלא עבר הא מיהדר הדר ורב ששת אמר מאי אינו עובר אינו בתורת לעבור: בעו מיניה מרב ששת קבלנות עובר עליו משום בל תלין או אין עובר משום בל תלין אומן קונה בשבח כלי והלוואה היא או אין אומן קונה בשבח כלי ושכירות היא אמר להו רב ששת יעובר והתניא אינו עובר התם שהמחהו אצל חנוני ואצל שולחני נימא מסייעא ליה ה"ה הגרות טליתו לאומן גמרה והודיעו אפי' מכאן ועד עשרה ימים אינו עובר משום בל תלין נתנה לו בחצי היום מששקעה עליו חמה עובר משום בל תלין ואי אמרת אומן קונה בשבח כלי אמאי עובר אמר רב מרי בריה דרב כהנא ב"ג בגרדא דסרבלא למאי יהבה ניהליה לרכובי

א) ג"א שמתן לו שכרו.
ב) ג"א ט"ו ב"ק ק"ט. א) שם
ג) ג"א ט"ו ב"ק שם, ט) ג"א
נגרלה וכן הוא בענין נ"ע
עך גרד א) (1) ג"א ג.)
ד) ורש"י בפיק הגזל פ"י
בע"ה, ט) ג"א א) פ"י

תורה אור השלם

1 ביימור תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואילו הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליו אל יי ויהיה בק חסא: דברים כו טו
2 אל תגזל דל פי דל הוא ואל תדבא עני בשער: משלי כב כב
3 כי יי יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש: משלי כב כב
4 כן ארחות כל בוצע בוצע את נפש בעליו יקח: משלי א יט
5 לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר: ויקרא יט יג

והיונו שבחיה לא צריכא דקא ויחזר לאיסורו דאי לא הדר לאיסורו הוה ליה למיתני אינו יכול לעבור עליו ולא דמי להא דקתני אחר זמנו אינו עובר עליו ולא קתני אינו יכול דהתם ליכא למיטעי ורב ששת דמי דאינו בתורת לעבור עליו כלל אפילו יחזור בו ומיהו צירושלמי דשבוטת גבי חנוני על פנקסו דשבעין ונוטלין מבצל הבית קאמר דדוקא כשלא העמיד לפועלים אלל חנוני אלל העמידם אללו אין צעל חייב לפועלים כלום ומפרש רב אלפס דירושלמי אחי אליבא דרב ששת וסבר כמותו אלל מ"מ לידן קי"ל כרבה ומוקי הדיא דלא פליגי לענין בל תלין אלל לענין אס כריך צעל הבית לשלם לפועלים אס לאו וכן משמע ב"ק דקדושין (דף טו. ו) וס) דמחילה אינה זריכה קנין גבי עבד דקאמר למה לי שטרע לימא ליה צאפי תרי זיל אמר רבא זאת אומרת עבד עברי גופו קנוי והרב שמחל על גרעונו אין גרעונו מחול משמע דאי לאו דגופו קנוי לו היה יכול למחול ובלא קנין איירי דבקנין לא היה כריך שטר דאפילו עבד כנעני קונה עכמו בחליפין כדמוכח בהש"ס (גיטין דף ט: ו) וס) דקאמר שקל כומתא ושלא צה ואמר קני הא וקני נפשך וקאמר דלא עשה ולא כלום משום דהוה ליה בכליו של מקנה אלל אי הוה בכליו של קונה הוה קניא נפשה בחליפין וכן צפרק הנושא (כמויות דף קד.) אמרינן דלאחר כ"ה שנה אצדה כתובתה משום דמסתמא מחלה ווע"ג דלא עשתה שום קנין דבקנין לאלתר נמי אצדה כתובתה ומדאמר לעיל בצאורה נשך (דף עא:) תן גבי קרקע והפטר וצפרק הזורק בגיטין (דף עא: ו) וס) וזרק לי והפטר אין רחיה לריבא דאיירי דקנין ואין להקשות מה"ג שפירש ב"ק דסנהדרין (דף ו. ד"ה זריכה) גבי פשרה זריכה קנין דשניה זריכין קנין המוחל כריך להקנות שמחל לו והמשלם כריך להקנות שישלם לו החצי דשאני פשרה משום דדמי למחילה צטעות שאילו היה יודע שהיה זוכה בדנין לא היה מוחל ולהכי זריכה קנין דאליס טפי ומתאי טעמא נמי איכא מאן דבעי ג' ולא סגי צב' משום דדמי למחילה צטעות כל שכן אס לא נפרש כמו שפרש בהלכות גדולות אלל הקנין עושין קודם שיממנו דברי הפסריים דבלא קנין יוכלו לחזור בהן כשישמעו הפסרה דלא לא קשה כלום: אומן קונה בשבח כלי ב' אמר להו עובר. פי' יש ענין שעובר כגון היכא דליכא שבח כלי כמו בשליחא דאגרתא או דאגריה לנטישי אלל רב ששת סבר שפיר דאומן קונה בשבח כלי כדמוכח בהגזל קמא (ב"ק דף ק"ד ט.) ע"ש וס) ד"ה דאגריה) דקאמר התם לימא רב ששת פליגא אדרב אמי דאמר אומן קונה בשבח כלי אמר רב אשי צר חמא דרב ששת בשליחא דאגרתא והנך דבעו מרב ששת לא הזכירו צבעייתן אומן קונה בשבח כלי אלל סתם קבלן עובר בבל תלין או לאו האגמרה הוה שאומר הוה שאומר אומן קונה כ' שלפי הפשט צו תליא העבירא ולהכי קאמר נמי לימא מסייע ליה שהיה סבור האגמרה דהא צהא תליא ורב ששת שהשיב עובר סבר דאין אומן קונה: ונ"ע מוס' מה לר' ד"ה פ"ן: ש"כ